Notes on Quoting Technique in Gospels and Its Reflection in the Romanian Translations of the New Testament

Adina CHIRILĂ, George Bogdan ȚÂRA

La citation est un cas du discours rapporté qui suppose la reproduction comme tel d'un passage qui appartient à un auteur différent. Cependant, dans les Evangiles, les renvois au texte de l'Ancien Testament connaissent plusieurs degrés de fidélité. L'article se propose de fournir des exemples pour une typologie de ces citations et essaie d'expliquer l'attitude, parfois différente, des traducteurs des versions roumaines anciennes et modernes de la Bible face aux différences souvent frappantes entre l'Ancien et le Nouveau Testament.

Mots-clés: *citation*, *traduction*, *fidélité*, *synonymie*, *troncation*

1. Eugeniu Coşeriu believes that repeated discourse opposes the free technique of discourse, involving "tot ceea ce în vorbirea unei comunităţi se repetă într-o formă mai mult sau mai puţin identică, sub forma unui discurs deja făcut sau combinare mai mult sau mai puţin fixă, ca fragment, lung sau scurt, a «ceea ce s-a spus deja» […]. Discursul repetat poate fi un «citat»: repetarea unor fragmente de texte – literare sau altele – cunoscute ca atare"[1].

A quotation represents a particular kind of repeated discourse, namely, the least interesting one. It stands for the ideal case of a repeated discourse, possessing every specific characteristic of fixed constructions: the invariability of form, the impossibility for any of its elements to be replaced, its constitutive parts' lack of autonomy (i.e., they cannot be subject to permutation or commutation), the immutable topic, and the rejection of any inserted, alien elements. In Eugeniu Coşeriu's terms: "[the elements of a set construction] nu sunt lingvistic «structurabile», fiindcă, în măsura în care sunt fixe, nu sunt substituibile («comutabile»)"[2].

A quotation can be neither restructured, nor destructured; it cannot but be correct or incorrect. It always associates with the specification of its origin, and its main characteristic is the accuracy.

Unlike *allusions*, which imply a partial variation, and even parody of a literary production[3], quotations have a standard form and must be inserted in the text so that their sources are clearly manifested. In the history of writing, the orthographic

[1] Eugeniu Coşeriu, *Lecţii de lingvistică generală*. Traducere din spaniolă de Eugenia Bojoga, Cuvînt înainte de Mircea Borcilă, Chişinău, Editura Arc, 2000, p. 258-259.

[2] *Ibidem*, p. 259.

[3] *Ibidem*, p. 259: „imitaţie parodică a unei opere literare".

BDD-A155 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:59:32 UTC)

signs have emerged relatively late[4], and thus, the indication of a quote used to be made, most commonly, by naming the source: "*X* said", "It is written in *Y*" etc.; through repetition, such spontaneous constructions become formulas.

Bernard Pottier[5] has introduced a new concept: *la lexie*, which is the memorised lexical unity. According to the same linguist, there are four types of *lexies*, depending on their form: *lexie simple* – it corresponds to the traditional *word* (*chaise, pour, manger, la*), *lexie compose* – it represents the result of a semantic integration, manifested in the form (*tire-bouchons, vert-bouteille, rez-de-chaussée*), *lexie complexe* – it is a succession of elements in process of lexicalisation (*la guerre froide, un complexe industriel, prendre des mesures, feu rouge, bel et bien, hot dogs*), and *lexie textuelle* – that is, actually, a sort of *lexie complexe*, which reaches the level of a sentence or a text (anthem, prayer, tirade, riddle, proverb).[6] Taking into consideration their properties, *les lexies* are *immutable* and, therefore, made of a invariable memorised sequence (*mettre la main à la pâte, eau lourd, à vol d'oiseau*), or *mutable* (*variable*), namely, consisting of a stabile element and a variable zone (*le premier / dernier / nouveau né*).

Because *les lexies textuelles* are definitive forms, meant to be reproduced (such as the written variants of *Iliad* and *Odyssey*), they have, at least theoretically, a fixed form. Reproducing them partially or entirely is a way of quoting.

As long as the quotations remain accurate, how they are introduced into the text and the reason of their presence there are relatively clear matters. On the contrary, when the quotation doesn't respect the original or seams to differ from its source, it raises some questions about its function inside the discourse, about the linguistic nature of its modified (so, new) features, about its dimensions, and about the intention of the writer who uses it in such a manner.

2. The compact text we call the Bible presents a particular situation, different from that of a laic text containing quotations, due to a multitude of factors: the specific nature of the biblical text (it is seen as a holy text, the revealed Word of God, etc.), its age, the fact that it was translated, multiplied and used in several cultures (in many Hebrew and Greek versions); the position of the New Testament's writers towards the Old Testament's texts they quoted from, as well as their perception over what they were doing[7]; and also the intentions of a writer who

[4] Vezi Ioana Costa, *Papirus, pergament, hîrtie. Începuturile cărții*, Bucureşti, Editura Humanitas, 2011, p. 15: „Textul, astfel dispus pe papirus, era pentru cititor cu mult mai dificil de interpretat decît în oricare carte modernă: punctuația, dacă exista, era rudimentară, lipsea despărțirea în cuvinte, iar pînă în Evul Mediu, nu s-a făcut niciun efort pentru a se schimba aceste obiceiuri, atît în textele greceşti, cît şi în cele latineşti".

[5] Vezi Bernard Pottier, *Linguistique générale. Théorie et description*, Paris, Klincksieck, 1974, p. 265.

[6] *Ibidem*, p. 266-267.

[7] See Jan de Waard, Eugen Nida, *From One Language to Another. Functional Equivalence in Bible Translating*, Nashville. Camden. New York, Thomas Nelson Publishers, 1986, p. 32: "The ancient prophets and the New Testament evangelists undoubtedly felt a sense of divine constraint in

BDD-A155 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:59:32 UTC)

was constructing a discourse for a public with certain expectations and more or less solid background knowledge.

About the quality of quotations in the New Testament (NT), it is said that "marea majoritate a citatelor sînt luate din *LXX*", but "*cu diferite grade de exactitate* (s.n., A.C., G.B.Ț)"[8]. The explanation lies in "lipsa de interes (şi nu deficienţe de memorare) a scriitorilor biblici pentru exactitatea verbală: sensul cuvintelor este important, şi nu cuvintele în sine"[9].

The many inexactitudes in the quotations corpus do not occur because of the author's absence of mind, ignorance or confusion; instead, they represent the result of a flexible interaction with the Old Testament (OT). If it is true that "the New Testament's writers were filled with the expressions and ideas as well as historical facts recorded in the Old"[10], it follows that their interference in the form and content of the source text is motivated by an exegetic intention. It is worth mentioning, in this respect, the observation of Jan De Waard and Eugen Nida that in the NT "there is no hesitation to interpret words out of context"[11]. From our point of view, the rewriting and reinterpretation of the source text mean nothing but an adaptation to the meaning and message of the NT; it is the prophecy of the OT seen as a justification of an event that takes place right before the evangelists' eyes. That is why, for example, the text from *Osea* 11: 1, "Că prunc a fost Israel şi Eu l-am iubit şi din Egipt i-am chemat pe **fiii săi**" becomes, in *Matei* 2: 15, "ca să se plinească cuvântul spus de Domnul prin profetul ce zice: Din Egipt L-am chemat pe **Fiul Meu**" (B 1997, s.n., A.C., G.B.Ț.)[12].

Statistically, the situation of the quotations in the NT is plainly favourable to the inaccurate one. Out of 283 direct quotations, in about one hundred instances "the quotation does not agree literally either with the LXX or the Hebrew text [...]. Sometimes the LXX is literally quoted (in about 90 instances), and sometimes it is corrected or altered in the quotations (in over 80 instances)"[13].

3. Further on, our paper addresses the problem of the lack of a uniform manner in quoting inside the Bible (namely, in the NT, from the OT), by analysing a series of edifying parallel examples from the ancient Greek and Latin versions. It also focuses on how the aspect of the original text (Greek and Latin), in this respect, is reflected in the Romanian versions of the Bible.

---

what they proclame and wrote, but there is no clear evidence that they thought they were actually writing part of 'The Bible', at least not in a sense in which many people today view the Holy Scripture."

[8] J.D. Douglas (coord.), *Dicţionar biblic*. Traducere de Liviu Pop, John Tipei, Oradea, Editura „Cartea creştină", 1995, s.v. *citate*.

[9] *Ibidem*, s.v. *citate*.

[10] T.A. Bryant (coord.), *Today's Dictionary of the Bible*, Carmel. New York, Guideposts, 1982, s.v. *quotations*.

[11] Jan de Waard, Eugen Nida, *op. cit.*, p. 23.

[12] See also, for the English version of the texts, Jan de Waard, Eugen Nida, *op. cit.*, p. 23.

[13] T.A. Bryant (coord.), *op. cit.*, s.v. *quotations*.

BDD-A155 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:59:32 UTC)

After investigations that we could call minute, although not exhaustive, we have identified two different categories of quotations, in conformity to their degree of fidelity to the source text: accurate quotations (which render the source text exactly, or which render the source text using different types of synonymy), and corrupted quotations (by maiming, reversing the order of the elements, and modifying the sense).

3.1. Accurate quotations:
3.1.1. with exact rendering:
Matthew 9: 13, from *Hosea* 6: 6

Nestle-Aland, *Matei* 9: 13: *πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν·* ***ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν·***
LXX, *Oseea* 6: 6: *διότι* ***ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν*** *καὶ ἐπίγνωσιν θεοῦ ἢ ὁλοκαυτώματα.*

Vulg., Matei 9: 13: *euntes autem discite quid est* ***misericordiam volo et non sacrificium***.
Vulg., Oseea 6: 6: *quia* ***misericordiam volui et non sacrificium***

B 1688, *Matei* 9: 13: „*Ce mergînd învăţaţi ce iaste: «Milă voiu, şi nu* ***jîrtvă****»*"
B 1688, *Iosiia* 6: 6: „*Petru căci milă voiu, şi nu* ***jîrtvă***"

B 1760, *Matei* 9: 13: „*Milă vreau, iară nu* ***jirtvă***"
B 1760, *Osie* 6: 6: „*...că milă am vrut, iară nu* ***jârtva***"

B 1795, *Matei* 9: 13: „*Iară, mergând, învăţaţi ce easte «Mila voiu şi nu* ***jârtva****»*"
B 1795, *Osie* 6: 6: „*Că milă voiesc, şi nu* ***jertvă***"

B 1997, *Matei* 9: 13: „*Dar mergând, învăţaţi ce înseamnă: Milă voiesc, iar nu jertfă*"
B 1997, *Osea* 6: 6: „*Că milă voiesc, iar nu jertfă*"

Anania 2001, *Matei* 9: 13: „*Aşadar, mergeţi şi învăţaţi-vă ce înseamnă: Milă voiesc, iar nu jertfă*"
Anania 2001, *Osea* 6: 6: „*Că milă vreau, iar nu jertfă*"

We notice, on one hand, that there is a perfect identity between the Greek version of the NT and OT; on the other hand, there is a minor difference between the Latin version of the texts, concerning the tenses: *volo* (NT) vs. *volui* (OT).
Despite some phonetical differences (unessential in the context of the present discussion) (*jirtvă* vs. *jârtva*, B 1760; *jârtva* vs. *jertvă*, B 1795), the Romanian translations observe the letter of the Greek or Latin source version.

BDD-A155 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:59:32 UTC)

3.1.2. with synonymic rendering:
3.1.2.1. lexical synonymy:
Matthew 27: 35, from *Psalms* 21: 19

Nestle-Aland, *Matei* 27: 35: Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν ***διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον***
LXX, *Ps*. 21:19: ***διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον***.

Vulg., *Matei* 27:35: *postquam autem crucifixerunt eum* ***diviserunt vestimenta eius sortem mittentes***
Vulg., *Ps.* 21:19: ***diviserunt sibi vestimenta mea et super vestem meam miserunt sortem***

B 1688, *Matei* 27: 35: „*să să împle ce e zis de prorocul zicînd: «Împărţiră* ***veşmintele*** *meale lor şi pre* ***veşmîntul*** *mieu aruncară sorţu»*."
B 1688, *Ps.* 21: 19: „*împărţiră* ***hainele*** *meale lor şi pre* ***îmbrăcămintea*** *mea aruncară sorţ.*"

B 1760, *Matei* 27: 35: „*s-au zis prin prorocul, ce zice «Împărţit-au loruşi* ***veşmintele*** *Meale, şi preste* ***haina*** *Mea au aruncat soarte»*"
B 1760, *Ps*. 21: 19: „*Împărţit-au* ***vejmintele*** *meale loruşi şi pentru* ***haina*** *mea au aruncat soarte*"

B 1795, *Matei* 27: 35: „*ca să se plinească ce s-au zis de prorocul: Împărţit-au* ***veşmintele*** *Meale lor şi pentru* ***haina*** *Mea au aruncat sorţi.*"
B 1795, *Ps.* 21: 19: „*Împărţit-au* ***hainele*** *meale loruşi, şi pentru* ***cămaşa*** *mea au aruncat sorţi.*"

B 1997, *Matei* 27: 35: „*ca să se împlinească ceea ce s-a zis de proorocul: «Împărţit-au* ***hainele*** *Mele între ei, iar pentru* ***cămaşa*** *Mea au aruncat sorţi»*."
B 1997, *Ps* 21: 20: „*Împărţit-au* ***hainele*** *mele loruşi şi pentru* ***cămaşa*** *mea au aruncat sorţi*."

Anania 2001, *Matei* 27: 35: „*ca să se plinească ceea ce s'a spus prin profetul: Împărţit-au* ***hainele*** *Mele loruşi, iar pentru* ***cămaşa*** *Mea au aruncat sorţi.*"
Anania 2001, Ps 21: 18: „*Împărţit-au* ***hainele*** *mele loruşi, iar pentru* ***cămaşa*** *mea au aruncat sorţi*."

Although the symmetry is preserved in the Greek and Latin texts, the Romanian translations propose a series of synonyms for the word that refers to clothing: *veşmintele* vs. *hainele*, and *veşmântul* vs. *îmbrăcămintea* (B 1688), *veşmintele* vs.

BDD-A155 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:59:32 UTC)

hainele, and *haina* vs. *cămașa* (B 1795). The modern versions (B 1997, and Anania 2001) display concern for preserving the equivalence between the OT and the NT.

3.1.2.2. contextual synonymy
Matthew 8: 17, from *Isaiah* 53: 4, 5

Nestle-Aland, *Matei* 8: 17: *ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος·* ***αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν***
LXX, *Isaia* 53: 4, 5: ***οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται,*** *καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ καὶ ἐν κακώσει.* ***αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· παιδεία εἰρήνης ἡμῶν*** *ἐπ᾽ αὐτόν, τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν.*

Vulg., *Matei* 8: 17: *ut adimpleretur quod dictum est per Esaiam prophetam dicentem* ***ipse infirmitates nostras accepit et aegrotationes portavit***
Vulg., *Isaia* 53: 4, 5: ***vere languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portavit*** *et nos putavimus eum quasi leprosum et percussum a Deo et humiliatum* ***ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras adtritus est propter scelera nostra*** *disciplina pacis nostrae super eum et livore eius sanati sumus*

B 1688, *Matei* 8: 17: „*Ca să să împle carea e zisă pren Isaiia prorocul zicînd: «****Acesta au luat slăbiciunile noastre şi boalele noastre au purtat****»*.”
B 1688, *Isaia* 53: 4, 5: „***Acesta păcatele noastre poartă şi pentru noi să chinuiaşte****, şi noi am gândit a fi el în dureare şi în rană de Dumnezău şi în patimă rea.* ***Şi el să răni pentru păcatele noastre şi să bolnăvi pentru fărădelegile noastre***”

B 1760, *Matei* 8: 17: „*Ca să să plinească ce s-au zis prin Isaie prorocul, ce zice* ***«Acela neputinţele noastre au luat şi boalele noastre le-au purtat»***”.
B 1760, *Isaia:* 53: 4, 5: „***Adevărat, slăbiciunile noastre El le-au luat şi durerile noastre El le-au purtat****. Şi noi L-am socotit ca pre un lepros şi bătut de la Dumnezeu şi smerit.* ***Iară El S-au rănit pentru nedreptăţile noastre, zdrobitu-S-au pentru nelegiuirile noastre.***”

B 1795, *Matei* 8: 17: „*Ca să se plinească ce s-au zis prin Isaiia, prorocul, ce zice:* ***Acela neputinţele noastre le-au luat şi durerile le-au purtat***.”
B 1795, *Isaia* 53: 4, 5: „***Acesta păcatele noastre le poartă şi pentru noi rabdă dureare****; şi noi am gândit că de la Dumnezeu easte El întru dureare, întru dureare şi în năcaz. Iară* ***El S-au rănit pentru păcatele noastre şi au pătimit pentru fărădelegile noastre***”

BDD-A155 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:59:32 UTC)

B 1997, *Matei* 8: 17: „*Ca să se împlinească ceea ce s-a spus prin Isaia proorocul, care zice: «**Acesta neputinţele noastre a luat şi bolile noastre le-a purtat**».*"

B 1997, *Isaia:* 53: 4, 5: „***Dar El a luat asupră-Şi durerile noastre şi cu suferinţele noastre S-a împovărat**. Şi noi Îl socoteam pedepsit, bătut şi chinuit de Dumnezeu, **Dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre şi zdrobit pentru fărădelegile noastre***"

Anania 2001, *Matei* 8: 17: „*ca să se plinească ceea ce s'a spus prin profetul Isaia ce zice: **Acesta neputinţele noastre le-a luat şi bolile noastre le-a purtat***."

Anania 2001, *Isaia* 53: 4, 5: „***El păcatele noastre le poartă şi pentru noi rabdă durere**, dar noi Îl socoteam că de la Dumnezeu se află El întru durere, chinuri şi necaz. **El însă pentru păcatele noastre a fost rănit şi pentru fărădelegile noastre a pătimit***"

This type of synonymy refers to the context; in such cases, *the idea* of the text is quoted; only few words from the text that is to be cited are actually preserved. For example, the fragment which is announced as a quotation, in the NT, is not to be found in *Isaiah*, or in any other place; instead, it appears as a *synthesis* of what is said in *Isaiah* 53: 4, 5. The keywords from the NT text (*slăbiciunile* and *boalele*, B 1688; *neputinţele* and *boalele*, B 1760; *neputinţele* and *durerile*, B 1795) express synthetically the contextual significantions of the words and constructions *păcatele*, *să chinuiaşte*, *să răni*, *să bolnăvi*, *fărădelegile* (B 1688); *slăbiciunile*, *durerile*, *S-au rănit*, *zdrobitu-S-au*, *nelegiuirile* (B 1760); *păcatele*, *rabdă dureare*, *s-au rănit*, *au pătimit*, *fărădelegile* (B 1795).

3.1.2.3. lexico-morfological contextual synonymy

Matthew 22: 44, după *Psalms* 109: 1

Nestle-Aland, *Matei* 22: 44: *εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου·κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου **ὑποκάτω** τῶν ποδῶν σου*

LXX, *Ps.* 109: 1: *Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου **ὑποπόδιον** τῶν ποδῶν σου.*

Vulg., Matei 22: 44: *dixit Dominus Domino meo sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos **scabillum** pedum tuorum*

Vulg., Ps. 109: 1: *Dixit Dominus Domino meo sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos **scabillum** pedum tuorum*

B 1688, *Matei* 22: 44: „*Şăzi de-a direapta mea pănă voiu pune vrăjmaşii tăi **scaun picioarelor** tale*"

B 1688, *Ps.* 109: 1: „*Şăzi den direapta mea. 2: Păna voiu pune pre vrăjmaşii tăi **supunere picioarelor** tale*".

BDD-A155 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:59:32 UTC)

B 1760, *Matei* 22: 44: „*Zis-au Domnul Domnului Mieu: «Şezi de-a dreapta Mea până voi pune neprietenii Tăi aşternut picioarelor Tale»*"

B 1760, *Ps.* 109: 1: „*Zis-au Domnul Domnului mieu: «Şezi de-a dreapta Mea până ce voiu pune pre vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale»*"

B 1795, *Matei* 22: 44: „*Zis-au Domnul Domnului Meu: «Şezi de-a dreapta Mea până voiu pune pre vrăjmaşii tăi aşternut picioarelor Tale»*"

B 1795, *Ps.* 109: 1: „*Zis-au Domnul Domnului miei: «Şăzi de-a dreapta Mea, 2: până ce voiu pune pre vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor tale»*"

B 1997, *Matei* 22: 44: „*Zis-a Domnul Domnului meu: «Şezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale»*"

B 1997, *Ps.* 109: 1: „*Zis-a Domnul Domnului Meu: «Şezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tal*e»"

Anania 2001, *Matei* 22: 44: „*Zis-a Domnul către Domnul Meu: «Şezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale»*"

Anania 2001, *Ps.* 109: 1: „*Zis-a Domnul către Domnul meu: «Şezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale»*"

In this example, a difference can be noticed only between the Greek NT and OT: the noun with a concrete sense, *ὑποπόδιον* „scăunel", from the OT, is replaced in the NT by the synonym *ὑποκάτω*, which is an adverb with a wider sense. This variation occurs neither in the Latin version (*scabillum*, in the OT, and also in the NT), nor in the majority of the Romanian translations (*aşternut picioarelor*), except the text of B 1688. Surprisingly, in B 1688 the translation of the terms is reversed: *scaun picioarelor* renders *ὑποκάτω*, while *supunere picioarelor* translates *ὑποπόδιον*.

3.1.3. with different verbal modes and tenses

Matthew 26: 31, from *Zechariah* 13: 7

Nestle-Aland, *Matei* 26: 31: *γέγραπται γάρ· **πατάξω** τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης.*

LXX, *Zaharia* 13: 7: *λέγει κύριος παντοκράτωρ· **πατάξατε** τοὺς ποιμένας καὶ ἐκσπάσατε τὰ πρόβατα, καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς ποιμένας.*

Vulg., Matei 26: 31: *scriptum est enim **percutiam** pastorem et dispergentur oves gregis*

Vulg., Zaharia 13: 7: *mihi dicit Dominus exercituum **percute** pastorem et dispergantur **oves** et convertam manum meam ad parvulos*

BDD-A155 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:59:32 UTC)

B 1688, *Matei 26: 31*: „*că scris iaste: «**Bate-voiu** păstoriul şi să vor răsipi oile turmei»*."

B 1688, *Zaharia 13: 7*: „***Loveaşte** pre păstori şi să să răsipească oile*"

B 1760, *Matei* 26: 31: „*«**Bate-voi** păstoriul şi să vor răsipi oile turmei»*"

B 1760, *Zaharia* 13: 7: „*Sabie [...] **loveaşte** păstoriul şi să vor râsipi oile*"

B 1795, *Matei* 26: 31: „...că scris easte: «***Bate-voiu** păstoriul şi să vor răsipi oile turmii*»"

B 1795, *Zaharia* 13: 7: „*Sabie, [...]. **Bate** păstoriul şi să vor râsipi oile; şi voiu întoarce mâna Mea asupra păstorilor*."

B 1997, *Matei* 26: 31: „căci *scris este: «**Bate-voi** păstorul şi se vor risipi oile turmei»*."

B 1997, *Zaharia* 13: 7: „***Voi bate** păstorul şi se vor risipi oile, şi Îmi voi întoarce mina Mea împotriva celor mici.*"

Anania 2001, *Matei* 26: 31: „*În această noapte, voi toţi vă veţi poticni întru Mine, că scris este: **Bate-voi** păstorul şi se vor risipi oile turmei*."

Anania 2001, *Zaharia* 13: 7: „*Sabie [...] **bate** păstorul şi risipeşte oile, iar Eu Îmi voi întoarce mâna'mpotriva celor mici*"

The explanation of the opposition *future indicative* (NT) vs. *present imperative* (OT), seen in the Greek and Latin versions, lies in the fact that the writer of the NT text *adapts*[14] the OT text to the conditions under which he lives and works. At the moment of his writing, he knows that the Zechariah's prophesy has been fulfilld; he is a believer, so he knows that the Word of God is true in any circumstances. So, when Matthew is citing the words of Jesus, he is transforming a certain prophesy into a general truth.

Although the Romanian translating tradition observes the source texts, and preserves the opposition, there is an example of a different solution, namely, the identity between the two fragments: in B 1997, the modes and tenses used in the NT coincide with those that appear in the OT (*future indicative: voi bate – bate-voi*).

3.2. Corrupted quotations:

3.2.1. by maiming

Matthew 21: 5, from *Zechariah* 9: 9

[14] The alternation of verbal modes and tenses is a common feature in the process of internal biblical quoting.

BDD-A155 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:59:32 UTC)

Nestle-Aland, *Matei* 21: 5: [τοῦτο δὲ γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος·] *εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών·ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραΰς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.*

LXX, *Zaharia* 9: 9: *Χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιων· κήρυσσε, θύγατερ Ιερουσαλημ· ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι,* ***δίκαιος καὶ σῴζων αὐτός****, πραΰς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον.*

Vulg., Matei 21: 5: [*Hoc autem factum est, ut impleretur, quod dictum est per prophetam dicentem:] dicite filiae Sion ecce rex tuus venit tibi mansuetus et sedens super asinam et pullum filium subiugalis*

Vulg., Zaharia 9: 9: *exulta satis filia Sion iubila filia Hierusalem ecce rex tuus veniet tibi* ***iustus et salvator ipse*** *pauper et ascendens super asinum et super pullum filium asinae*

B 1688, *Matei* 21: 5: „[*Aceasta tot fu ca să să împle ce iaste zis pren prorocul zicînd:*] *«Ziceţ featei Sionului: <Iată, împăratul tău vine ţie blînd şi şăzînd pre asin şi mînzul fiiul celui de supt jug>».*"

B 1688, *Zaharia* 9: 9: „*Bucură-te foarte, fata Sion, strigă, fată Ierusalim, iată împăratul tău vine ţie.* ***Direpţ şi mîntuind****, el, blînd şi călare fiind pre jugătoriu şi mînzu tînăr.*"

B 1760, *Matei 21: 5*: „*Ziceţ featei Sionului: «Iată, Împăratul tău vine ţie blând, şezând pre asinăşi pre mânz, fiiul ceii de supt jug»*".

B 1760, *Zaharia 9: 9*: „*Iată, Împăratul tău va veni ţie* ***drept şi mântuitoriu****; acela sărac şi încălecat pre asână şi pre mânzul, fiiul asinii*"

B 1795, *Matei* 21: 5: „*Ziceţi featii Sionului: «Iată, Împăratul tău vine la tine blând şi şezând pre asină şi pre mânz, fiiul ceii de supt jug»*"

B 1795, *Zaharia* 9: 9: „*iată, împăratul tău vine la tine,* ***drept şi însuşi Mântuitoriu****, blând şi călare pre asin şi pre mânz tinăr*"

B 1997, *Matei* 21: 5: „*Spuneţi fiicei Sionului: Iată Împăratul tău vine la tine blând şi şezând pe asină, pe mânz, fiul celei de sub jug.*"

B 1997, *Zaharia* 9: 9: „*Împăratul tău vine la tine* ***drept şi biruitor****; smerit şi călare pe asin, pe mânzul asinei.*"

Anania 2001, *Matei* 21: 5: „*Spuneţi fiicei Sionului: Iată, Împăratul tău vine la tine blând şi şezând pe asină, şi pe mânz, fiul celei de sub jug.*"

Anania 2001, *Zaharia:* 9: 9: „*Bucură-te foarte, tu, fiica Sionului, rosteşte-te'n strigare, tu, fiica Ierusalimului: Iată, Împăratul tău vine la tine* ***drept şi El Însuşi Mântuitor****, blând şi călare pe asin şi pe mânz tânăr.*"

BDD-A155 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:59:32 UTC)

The text in *Matthew* is introduced as an accurate quotation; nevertheless, it displays only a fragment of the prophet's discourse: the construction *δίκαιος καὶ σῴζων αὐτός* (lat. *iustus et salvator ipse*) has been omitted. Later, the Romanian translations preserve this characteristic of the quotation.

3.2.2. by reversing the order of the elements in *Matthew*, and adding an element in *Mark* and *Luke*

Matthew 22: 37; *Mark* 12: 30; *Luke* 10: 27, from *Deuteronomy* 6: 5

Nestle-Aland, *Matei* 22: 37: ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· *ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου*

Nestle-Aland, *Marcu* 12: 30: *καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου*

Nestle-Aland, *Luca* 10: 27: ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· *ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης [τῆς] καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σουκαὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου*

LXX, *Deut.* 6: 5: *καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης **τῆς καρδίας** σου καὶ ἐξ ὅλης **τῆς ψυχῆς** σου καὶ ἐξ ὅλης **τῆς δυνάμεώς** σου.*

Vulg., Matei 22: 37: *ait illi Iesus diliges Dominum Deum tuum **ex** toto **corde** tuo et **in** tota **anima** tua et **in** tota **mente** tua*

Vulg., Marcu 12: 30: *et diliges Dominum Deum tuum **ex** toto **corde** tuo et **ex** tota **anima** tua et **ex** tota **mente** tua et **ex** tota **virtute** tua*

Vulg., Luca 10: 27: *ille respondens dixit diliges Dominum Deum tuum **ex** toto **corde** tuo et **ex** tota **anima** tua et **ex** omnibus **viribus** tuis et **ex** omni **mente** tua*

Vulg., Deut. 6: 5: *diliges Dominum Deum tuum **ex** toto **corde** tuo et **ex** tota **anima** tua et **ex** tota **fortitudine** tua*

B 1688, *Matei* 22: 37: „*Să iubeşti pre Domnul Dumnezăul tău **cu toată inima ta**, şi **cu tot sufletul tău**, şi **cu tot cugetul** tău."*

B 1688, *Marcu* 12: 30: „*Şi să iubeşti pre Domnul Dumnezăul tău **den toată inima ta** şi **den tot sufletul** tău şi **den tot cugetul tău** şi **den toată tăriia** ta*"

B 1688, *Luca* 10: 27: „*Iară El răspunzind zise: «Să iubeşti pre Domnul Dumnezăul tău **den toată inima** ta şi **den tot sufletul** tău şi **den toată vârtutea** ta şi **den tot cugetul** tău...»*"

B 1688, *Deut.* 6: 5: „*Şi să iubeşti pre Domnul Dumnezeul tău **den toată inema** ta şi **den tot sufletul** tău şi **den toată putearea** ta."*

B 1760, *Matei* 22: 37: „*Zis-au lui Isus: «Iubeaşte pre Domnul, Dumnezăul tău, **din toată inima** ta şi **cu tot sufletul** tău şi **cu toată mintea** ta»*"

B 1760, *Marcu* 12: 30: „*«Şi iubeaşte pre Domnul, Dumnezeul tău, **din toată inima** ta şi **din tot sufletul** tău şi **din toată mintea** ta şi **din toată vărtutea** ta*"

BDD-A155 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:59:32 UTC)

B 1760, *Luca* 10: 27: „*El răspunzând, au zis: «Iubeaşte pre Domnul, Dumnezăul tău,* ***din toată inima*** *ta şi* ***din sufletul*** *tău şi* ***din toată putearea*** *ta şi* ***din toată mintea*** *ta*"

B 1760, *Deut.* 6: 5: „*Iubeaşte pre Domnul, Dumnezeul tău,* ***din toată inima*** *ta şi* ***din tot sufletul*** *tău şi* ***din toată vârtutea*** *ta*"

B 1795, *Matei* 22: 37: „*Iară Iisus au zis lui: Să iubeşti pre Domnul Dumnezeul tău* ***cu toată inima*** *ta, şi* ***cu tot sufletul*** *tău şi* ***cu tot cugetul*** *tău*".

B 1795, *Marcu* 12: 30: „*Şi să iubeşti pre Domnul Dumnezeul Tău* ***din toată inima*** *ta şi* ***din tot sufletul*** *tău şi* ***din tot cugetul*** *tău şi* ***din toată putearea*** *ta*"

B 1795, *Luca* 10: 27: „*Iară El, răspunzind, au zis: «Să iubeşti pre Domnul Dumnezeul tău* ***din toată inima*** *ta şi* ***din tot sufletul*** *tău şi* ***din toată vârtutea*** *ta şi* ***cu tot cugetul*** *tău»*"

B 1795, *Deut.* 6: 5: „*Şi să iubeşti pre Domnul Dumnezeul tău* ***din toată inima*** *ta şi* ***din tot sufletul*** *tău şi* ***din toată putearea*** *ta*."

B 1997, *Matei* 22: 37: „*El i-a răspuns: Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău şi cu tot cugetul tău*."

B 1997, *Marcu* 12: 30: „*Şi: «Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău şi din toată puterea ta»*."

B 1997, *Luca* 10: 27: „*Iar El, răspunzând, a zis: Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău* ***din toată inima*** *ta şi* ***din tot sufletul*** *tău şi* ***din toată puterea*** *ta şi* ***din tot cugetul*** *tău."*

B 1997, *Deut.* 6: 5: „*Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău, din toată inima ta, din tot sufletul tău şi din toată puterea ta*."

Anania 2001, *Matei* 22: 37: „*Iar El i-a răspuns: „****Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău*** *şi din tot cugetul tău*"

Anania 2001, *Marcu* 12: 30: „***Şi: Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău,*** *din tot cugetul tău* ***şi din toată puterea ta***"

Anania 2001, *Luca* 10: 27: „*Iar El, răpunzând, a zis: «****Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta şi din tot sufletul tău şi din toată puterea ta*** *şi din tot cugetul tău»*"

Anania 2001, *Deut.* 6: 5: „*Să-L iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău, din toată inima ta, din tot sufletul tău şi din toată puterea ta*."

The fragment belonging to *Deuteronomy* is not accurately reproduced in *Matthew*, in *Mark*, or in *Luke*. Furthermore, there are significant differences between the three *Gospels*, concerning:

- some prepositions (ἐξ vs. *ἐν*; *ex* vs. *in*);
- the replacement of the Greek noun τῆς δυνάμεώς „putere", from the *Deuteronomy*, with the noun τῇ διανοίᾳ (τῆς διανοίας) „cuget", probably because their formal resemblance, in *Matthew*, *Luke*, and *Mark*;

BDD-A155 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:59:32 UTC)

- the presence of a new element in *Mark* and *Luke*; actually, what appears to be the addition of an element in the first and the third Gospel, respectively (compared to *LXX*): *τῆς ἰσχύος* (*τῇ ἰσχύϊ*) „forţă, tărie", is an original solution of translating the Greek construction *τῆς δυνάμεώς*, from the OT, having a synonym of it in mind.

The ancient Romanian versions of the Bible follow the source texts, and, as a consequence, they present the same situations. The only unjustified differences concern the translation of the term *τῆς ἰσχύος* (*τῇ ἰσχύϊ*), which is expressed by different lexical solutions in the same text: *tăriia* vs. *vîrtutea* (B 1688), *puterea* vs. *vârtutea* (B 1795).

The authors of the modern Romanian versions (B 1997 and Anania 2001) pay attention to the symmetry of the text, so they try to reinforce it by translating *τῆς ἰσχύος* „forţă (fizică)", from the evangelists' writing, using the sense of *τῆς δυνάμεώς* „putere" – the term used in *Deuteronomy*. Thus, in B 1997, as well as in Anania 2001, the word that appears in the NT, and also in the OT is *putere*.

3.2.3. by modifying the sense (negation, instead of affirmation)

Matthew 2: 5, 6, from *Micah* 5: 2

Nestle-Aland, 2: 5, 6: οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· *καὶ σὺ Βηθλέεμ, γῆ Ἰούδα,* ***οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ*** *ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.*

LXX, *Miheea* 5: 2: *Καὶ σύ, Βηθλεεμ οἶκος τοῦ Εφραθα,* ***ὀλιγοστὸς εἶ*** *τοῦ εἶναι ἐν χιλιάσιν Ιουδα· ἐκ σοῦ μοι ἐξελεύσεται τοῦ εἶναι εἰς ἄρχοντα ἐν τῷ Ισραηλ, καὶ αἱ ἔξοδοι αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος.*

Vulg., Matei 2: 5, 6: *scriptum est per prophetam et tu Bethleem terra Iuda* ***nequaquam minima es*** *in principibus Iuda ex te enim exiet dux qui reget populum meum Israhel*

Vulg., Mihea 5: 2: *et tu Bethleem Ephrata* ***parvulus es*** *in milibus Iuda ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israhel et egressus eius ab initio a diebus aeternitatis*

B 1688, *Matei* 2: 5, 6: „*pentru că aşa iaste scris pren prorocul: «Şi tu, Vithleáeme, pământul Iúdii,* ***nici într-un chip mai m<i>c eşti*** *întru povăţuitorii Iúdii; că dentru tine va ieşi povăţuitoriu carele paşte pre norodul mieu, Israíl»*".

B 1688, *Mihéa* 5: 2: „*Şi tu Vithleáeme, casa lui Efrátha,* ***împuţinat eşti*** *a fi întru miile Iúdei; dentru tine va ieşi mie ca să fie căpetenie lui Israíl, şi ieşirile lui, de-nceput, de-n zilele veacului*".

B 1760, *Matei 2: 6*: „*«Şi tu, Vithleemul Iudii,* ***nicidecum eşti mai mic*** *între căpeteniile Iudii, că din tine va ieşi Povăţuitoriu Care va îndrăpta pre norodul Mieu, Israil»*".

BDD-A155 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:59:32 UTC)

B 1760, *Mihei 5: 2*: „*Şi tu, Vifleaemul Efratei, **mititel eşti** între miile Iudei; din tine va ieşi mie Cel ce va stăpâni pre Israil; şi ieşirea Lui din început, din zilele veacului*."

B 1795, *Matei* 2: 5, 6: „*Că aşa easte scris prin prorocul: «Şi tu, Vitleaeme, pământul Iudei, **cu nimica nu eşti mai mic** întru povăţuitorii Iudeii; că din tine va ieşi Povăţuitoriu, Carele va naşte* (sic!) *pre norodul Mieu, Israel»*."

B 1795, *Miheia* 5: 2: „*Şi tu, Vitleaeme, casa Efratului, **mic eşti** a fi întru miile Iudei, că dintru tine va ieşi Mie, ca să fie povăţuitoriu lui Israil*"

B 1997, *Matei* 2: 5, 6: „*că aşa este scris de proorocul: « Şi tu, Betleeme, pământul lui Iuda, nu eşti **nicidecum cel mai mic** între căpeteniile lui Iuda, căci din tine va ieşi Conducătorul care va paşte pe poporul Meu Israel»*"

B 1997, *Miheia* 5: 1: „*Şi tu, Betleeme Efrata, **deşi eşti mic** între miile lui Iuda, din tine va ieşi Stăpânitor peste Israel, iar obârşia Lui este dintru început, din zilele veşniciei*."

Anania 2001, *Matei* 2: 5: „*că aşa este scris prin profetul: Şi tu, Betleeme din pământul lui Iuda, **nicicum nu eşti mai mic** între căpeteniile lui Iuda, căci din tine va ieşi Cârmuitorul Care-l va păstori pe poporul Meu Israel*"

Anania 2001, *Miheia* 5: 1: „*Iar tu, Betleeme, casa Efratei, **mic eşti** a fi'ntre miile lui Iuda; dar din tine Cineva Îmi va ieşi în Israel să-i fie lui Cârmuitor*"

The affirmation from the OT becomes a negation in what is introduced as a quotation, in the NT. Again, the evangelist writes *post factum*, as a disciple of Jesus, from a partisan position. Matthew "is correcting" a text that could have been in the discourse of the wise men at Herod's court nothing but an accurate quotation from *Micah*. Replacing *ἐν χιλιάσιν* (*in milibus*) with *ἐν τοῖς ἡγεμόσιν* (*in principibus*), the author of the gospel accentuates the opposition between the sense of the OT's and NT's texts.

The Romanian translations reproduce the source texts without modifications, and convey their meaning exactly.

4. In lieu of conclusion, we propose a reflection on the attitudes that drive the actions of those who come to work with the biblical texts. The examples we have examined here prove that, for the writer of the *Gospel*, the text which is to be quoted is not inviolable; on the contrary, it may be altered by synonymy, by equivalent constructions, by addition etc.

On the other hand, the fundamental attitude of the translators is that of respect towards the source text, because this one is considered to be holy. This perspective drives the translators into a paradoxical situation: of perpetuating the differences between the NT and the OT, due to the translators' permanent struggle to observe the letter of the original text. They may not perform an exegesis on the texts (like

BDD-A155 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:59:32 UTC)

those who, in the process of writing the NT, quote from the OT); they may not correct or mend the inadvertencies between the NT and the OT, having they observed them.

By adapting the verbal modes and tenses, and bringing the idea of the text up to date, etc., the writers of the NT reinforce the religious text's relevance to the epoch they are living in and to the public they are writing for. The translators (with some notable exceptions) do not seam to be interested in the relations that, at one point in the history of the text, have been developed inside the text; they are even forced to ignore these kinds of connections, because of their faithfulness to the source texts.

Sources

Anania 2001 = **Biblia** *sau* **Sfânta Scriptură**, Ediţie Jubiliară a Sfântului Sinod (…), redactată şi adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2001

B 1688 = *Biblia 1688*, I-II. Text stabilit şi îngrijire editorială de Vasile Arvinte şi Ioan Caproşu, Iaşi, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", 2001, 2002

B 1760 = *Biblia Vulgata*, Blaj, 1760-1761, Cuvânt înainte de Eugen Simion, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2005

B 1795 = *Biblia de la Blaj*, 1795, Ediţie jubiliară, cu binecuvîntarea Î. P. S. Lucian Mureşan mitropolitul Bisericii Române Unite, Roma, 2000

B 1997 = **Biblia** *sau* **Sfînta Scriptură**, tipărită sub îndrumarea şi purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Iustinian, cu aprobarea Sfîntului Sinod, Bucureşti, Institutul Biblic şi de Misiune Ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române, 1997

LXX = *Septuaginta: SESB Edition*. 2006 (A. Rahlfs & R. Hanhart, Ed.) (Os,6.6). Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft

Nestle-Aland = Nestle, E., Aland, K., Aland, B., & Universität Münster. Institut für Neutestamentliche Textforschung. (1993, c1979). *Novum Testamentum Graece*. At head of title: Nestle-Aland. (27. Aufl., rev.) (21). Stuttgart: Deutsche Bibelstiftung

Vulg. = Weber, R., & Gryson, R. (1969, 2007). *Biblia Sacra iuxta Vulgatam versionem* (5th revised edition), Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft

Bibliography

Coşeriu, Eugeniu, *Lecţii de lingvistică generală*. Traducere din spaniolă de Eugenia Bojoga, Cuvânt înainte de Mircea Borcilă, [Chişinău], Editura Arc, 2000

Costa, Ioana, *Papirus, pergament, hîrtie. Începuturile cărţii*, Bucureşti, Editura Humanitas, 2011

Pottier, Bernard, *Linguistique générale. Théorie et description*, Paris, Klincksieck, 1974

de Waard, Jan and Nida, Eugen, *From One Language to Another. Functional Equivalence in Bible Translating*, Nashville. Camden. New York, Thomas Nelson Publishers, 1986

Douglas, J.D. (coord.), *Dicţionar biblic*. Traducere de Liviu Pop, John Tipei, Oradea, Editura „Cartea creştină", 1995

Bryant, T.A. (coord.), *Today's Dictionary of the Bible*, Carmel. New York, Guideposts, 1982

BDD-A155 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:59:32 UTC)